

Onderwerp Beantwoording vragen ex art. 36 RvO CDA, ChristenUnie, SP en PVDA
over armoede door systeemfout van de overheid
ter informatie
Steller Deborah van Duin

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 51 67 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk 111369-2023
Datum 5-4-2023 Uw brief van Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doen wij u toekomen ons antwoord op de door de heer De Haan van het CDA, de heer Rebergen van de ChristenUnie, de heer Dijk van de SP en mevrouw Huitema van de PVDA gestelde vragen ex art. 36 RvO over armoede door systeemfout van de overheid. De brief van de vragensteller treft u als bijlage aan.

De algemene heffingskorting (AHK) is een belastingkorting waar iedereen recht op heeft die belasting moet betalen. De werkgever of uitkeringsinstantie past deze toe op de verschuldigde belasting. De AHK kan nooit hoger zijn dan het bedrag dat je aan belasting moet betalen. De problematiek speelt voor stellen die geboren zijn na 1962 en die een klein inkomen uit werk of uitkering hebben. Bijvoorbeeld een stel waarvan de vrouw een kleine deeltijdbaan heeft en haar partner geen inkomen. Omdat zij beneden het sociaal minimum zitten, krijgen zij samen een aanvullende bijstands-uitkering. Stel dat het inkomen van de vrouw zo laag is dat zij te weinig belasting betaalt om de AHK helemaal te kunnen laten toepassen. Tot 2009 was het in die situatie mogelijk dat zij het misgelopen stukje AHK volledig overdroeg aan haar partner, die deze dan via een teruggaaf aanvraag bij de Belastingdienst. Zij gaven dit dan, samen met de deeltijdbaan, door bij de gemeente als 'inkomsten'. De gemeente kijkt bij het vaststellen van de hoogte van een bijstandsuitkering hoe hoog de inkomsten zijn, en vult deze dan aan met bijstand tot het sociaal minimum. Achter de schermen betaalt de gemeente belasting over de verstrekte bijstand. Voor de mensen en de gemeente dus een ingewikkeld systeem, maar het leidt er wel toe dat dit stel niet onder het sociaal minimum komt.

Sinds 2009 wordt echter het misgelopen stukje AHK dat kan worden overgedragen aan de partner, steeds lager. (Vanaf 2023 is deze overdracht zelfs € 0,00.) Dit geeft

Volgvel 1

nog steeds niets voor het totale netto inkomen. De aanvullende bijstandsuitkering vult immers aan tot het sociaal minimum en is in de loop van de jaren voor dit stel gewoon steeds hoger geworden. Maar door deze stijging van de bijstand is op een andere plek in het stelsel een probleem ontstaan: de toeslagen. Het recht op bijvoorbeeld huurtoeslag wordt namelijk mede bepaald door het inkomen, waarbij wordt gekeken naar het zogenoemde 'toetsingsinkomen'. Het toetsingsinkomen is in het geval van het voorbeeld gelijk aan het totaal van deeltijdbaan en bijstandsuitkering. Omdat het stel vanwege de steeds kleiner wordende AHK steeds meer belasting over het loon moet betalen, blijft dat inkomen weliswaar onveranderd maar daalt het netto. De aanvullende bijstand wordt daardoor steeds hoger. Hierdoor wordt het toetsingsinkomen ook hoger. En daardoor kan er, afhankelijk van allerlei andere factoren zoals de hoogte van de huur, recht zijn op een lagere huurtoeslag, terwijl dit stel dus netto nog altijd een netto inkomen ter hoogte van het sociaal minimum heeft. Sinds 2016 is het afbouwpercentage zo klein geworden dat dit bij mensen echt merkbaar is geworden.

1. *Is het college op de hoogte van de hierboven geschetste problematiek?*
Ja, deze problematiek is ons bekend.
2. *Kan het college aangeven of in welke mate deze problematiek ook in de gemeente Groningen speelt?*
Ongeveer 40 samenwonende huishoudens hebben een klein inkomen met aanvullende bijstand. Dit is de groep waar deze problematiek speelt. Of en hoeveel euro per maand zij onder het sociaal minimum uitkomen, verschilt per huishouden.
3. *Wat is er sinds 2016 in de gemeente Groningen gedaan om een oplossing te vinden voor slachtoffers van deze systeemfout?*
Wij zijn al langer bekend met het probleem. Maar omdat ook bijvoorbeeld de hoogte en opbouw van het huurbedrag invloed heeft op de uitkomst, hebben wij geen structurele oplossing kunnen bieden. Zoals al opgemerkt is elke casus verschillend. Waar mensen meldden dat zij een te laag inkomen hadden, is actie ondernomen en zijn mensen op basis van individueel maatwerk aangevuld.
4. *Is het college bereid om net als in de gemeente Nijmegen actief op zoek te gaan naar slachtoffers van deze systeemfout? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier denkt het college dit aan te pakken?*
Ja. We zijn hiervoor een plan aan het uitwerken, waarbij we goed bezien hoe we dit zo kunnen organiseren dat we belanghebbenden niet overvragen voor wat betreft bewijsstukken, zeker daar waar het het verleden betreft.
5. *Welke rol denkt het college te kunnen spelen in de compensatie van slachtoffers, eventueel nog, voordat de het kabinet met een structurele oplossing komt, om aan deze schrijnende situaties een einde te maken?*
Dit probleem komt voort uit een ingewikkeld fiscaal stelsel. We vinden dat het kabinet met een oplossing moet komen, maar willen hier niet op wachten. Daarom

Volgvel 2

gaan we de betrokkenen opsporen. Dit neemt niet weg dat de bron van het probleem bij het Rijk ligt. Samen met andere gemeenten zullen we daarom bij het Rijk aandringen op een structurele oplossing. In een Kamerbrief van 20 maart 2023 heeft het Rijk inmiddels aangegeven maatregelen te willen nemen.

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

locoburgemeester,
Mirjam Wijnja

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.